

John F. A. Sawyer, *A Modern Introduction to Biblical Hebrew*, Stocksfield 1976, Oriel Press, ss. XIV+217.

Spotkałem osobiście studentów i ludzi z zamiłowaniem do Pisma św. łączących wysiłek, by czytać i rozumieć tekst w języku oryginalnym, którzy wypowiadali się, że dopiero spotkanie się poza krajem z podręcznikiem J. F. A. Sawyera umożliwiło im łatwe i efektywne opanowanie arkanów języka hebrajskiego i sięgnięcie odważnie do tekstu biblijnego. W czym tajemnica tego powodzenia? Jest to w ścisłym tego słowa znaczeniu podręcznik, a nie gramatyka języka. Wydany został na pięknym papierze metodą offsetową, teksty hebrajskie maszynowe, ręcznie punktowane, ale dość duża czcionka i ostry rysunek liter. Po wprowadzeniu do pisma i wymowy, przy czym od początku podaje się pismo kursywne a cały problem załatwia przejrzysta tabliczka, mamy dwie części podręcznika: *Podstawy gramatyki (Basic Grammar)* i *Składnia oraz słowotwórstwo (Syntax and Word Formation)*. Niezależnie od tych części kontynuuje się w całym podręczniku podział na 20 rozdziałów zbudowanych według takiego samego schematu, mianowicie rozpoczyna się od przykładów, którymi jest najczęściej 6 zdań z Biblii, dobranych do tematu gramatycznego danego rozdziału. Podano, skąd są wzięte i obok tekstu hebrajskiego umieszczono tłumaczenie angielskie. Z kolei następuje analiza gramatyczna poszczególnych zdań, w której już z doboru będzie głównie podkreślany temat rozdziału. W dalszym punkcie zbiera się wyniki i podaje w sformułowaniu zasad lub w tabelkach odmian. Przy nowych zjawiskach dodaje się transkrypcję fonetyczną terminów hebrajskich. Teraz przychodzi słowniczek do omawianych tekstów i wreszcie ćwiczenie utrwalające, złożone z dziesięciu zdań hebrajskich, tym razem bez podania miejsca z Biblii, by uniemożliwić studiującemu łatwe ich odnalezienie i posłużenie się przekładem przy tłumaczeniu. W ten sposób podana zostaje od razu w oparciu o zestawienie konkretnych tekstów biblijnych zarówno

morfologia jak i syntaksa. System taki zachęca uczącego się do zapoznawania się z gramatyką w sposób prawie bezbolesny, a jednocześnie daje satysfakcję czytania od razu tekstów biblijnych i zachęca do sięgania po inne teksty z odwagą, że nie są one czymś strasznie trudnym. Przy tym faktycznie wprowadza się wiele tekstów interesujących z różnych ksiąg. Uzupełnieniem wiadomości gramatycznych są traktaciki dołączone w formie trzech Apendyksów: pierwszy o fonologii, drugi o semantyce i trzeci o historii języka hebrajskiego, wprowadzający w semitystykę ogólnie, w rozwój języka hebrajskiego oraz hebrajskiego pisma. Studiujący nie obciąża się tymi szczegółami w trakcie poznawania podstawowych zasad, a może do nich zawsze sięgnąć w razie potrzeby, czy też przestudiować je po przejściu przez tematy zasadnicze i konieczne.

Bibliografia podaje pozycje ogólne z semantyki, lingwistyki i semitystyki, gramatyki (ograniczając się do 7 najbardziej gruntownych), słowniki i konkordancje, studia specjalistyczne, oraz wydania najnowsze Biblii hebrajskiej (m.in. A. Dotana, Tel Aviv 1972). Następuje słownik hebrajsko-angielski do wyrazów wprowadzonych w ćwiczeniach i to według form cytowanych a nie tematów (pierwiastków), z dodatkiem wymowy fonetycznym. Ponadto dodano indeks przedrostków, indeks przyrostków (sufiksów), indeks rzeczowy i indeks omawianych miejsc biblijnych (cytowanych tekstów).

Przy przejrzystym i estetycznym układzie książka daje dużo satysfakcji i samym wyglądem zachęca do czytania. Pochwały na jej temat nie wydają się przesadne. Kto może posługiwać się podręcznikiem w języku angielskim nie powinien zaniedbać korzystania z tak pożytecznego i nowoczesnego wtajemniczenia w język hebrajski. Coś podobnego przydałoby się w języku polskim obok wydanej ostatnio gramatyki hebrajskiej W. Tylocha.

J.W. Roston